

Δυνατότητες βιωσιμότητας του αστικού περιβάλλοντος στη Θεσσαλονίκη

Κώστας Νικολάου

Δρ Χημικός Περιβαλλοντολόγος

*Καθηγητής-Σύμβουλος Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού
ΕΑΠ*

Αστικό περιβάλλον - Πόλη

«Δημόσιος» χώρος

ή

Κοινός μας χώρος ;

*Ένα κοινό αγαθό με πολλά κοινά
αγαθά*

Ιδιοκτησία και διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος

Αστικό περιβάλλον σε ... περιβάλλον περιόδου κρίσης

- Η κρίση δημιουργεί τεράστιο **κενό** κοινωνικής παραγωγής και αναπαραγωγής (με την επιστημονική έννοια του κοινωνικού, που περιλαμβάνει το οικονομικό, πολιτικό και ιδεολογικό-πολιτισμικό επίπεδο).

Φιλανθρωπία και ελεημοσύνη ή κοινωνική αλληλεγγύη;

Φιλανθρωπία και ελεημοσύνη:

- ο ελεήμων και φιλόανθρωπος ισχυρός, που από τα πάνω βοηθάει τους αδύναμους

Κοινωνική αλληλεγγύη:

- ισότιμα, από τα κάτω, με δράση από κοινού

Προσοχή στο κενό

- Σ' αυτό το κενό, οι εκτοπιζόμενοι από την κρίση πολίτες συναντώνται, αυτοοργανώνονται χωρίς ανάθεση σε άλλους της διαχείρισης, δημιουργούν δικούς τους θεσμούς χωρίς εξαρτήσεις από κράτος - ιδιωτικές εταιρείες - κόμματα, δημιουργούν νέες κοινωνικές σχέσεις, διαχειρίζονται συνεργατικά και αειφορικά τα κοινά αγαθά, δίνουν έμφαση στην τοπικότητα συμβάλλοντας στην κοινοτική αντίληψη, την αντιμετώπιση της ανεργίας και την προστασία του περιβάλλοντος.

**.... πρόκειται για την
κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία
και τη διαχείριση
των κοινών μας αγαθών**

Τα κοινά αγαθά του αέρα, του ανοικτού χώρου/πρασίνου και της τροφής στο αστικό περιβάλλον

Δυνατότητες αερισμού της Θεσσαλονίκης

Ο ιδιαίτερος ρόλος των στρατοπέδων

Άξονες προτεραιότητας πολιτικής για το πράσινο

1. Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος πράσινων δημόσιων χώρων
2. Προστασία και αύξηση των δημόσιων χώρων και του πρασίνου
3. Προώθηση της ισομερούς χωρικής και κοινωνικής κατανομής του πρασίνου
4. Εξασφάλιση της προσπελασιμότητας των πράσινων χώρων από τους πολίτες
5. Διασύνδεση των πράσινων χώρων μεταξύ τους (πράσινες διαδρομές)
6. Εμπλουτισμός των χώρων πρασίνου με τα κατάλληλα φυτικά είδη
7. Προώθηση και εφαρμογή ορθών πρακτικών διαχείρισης₁₁

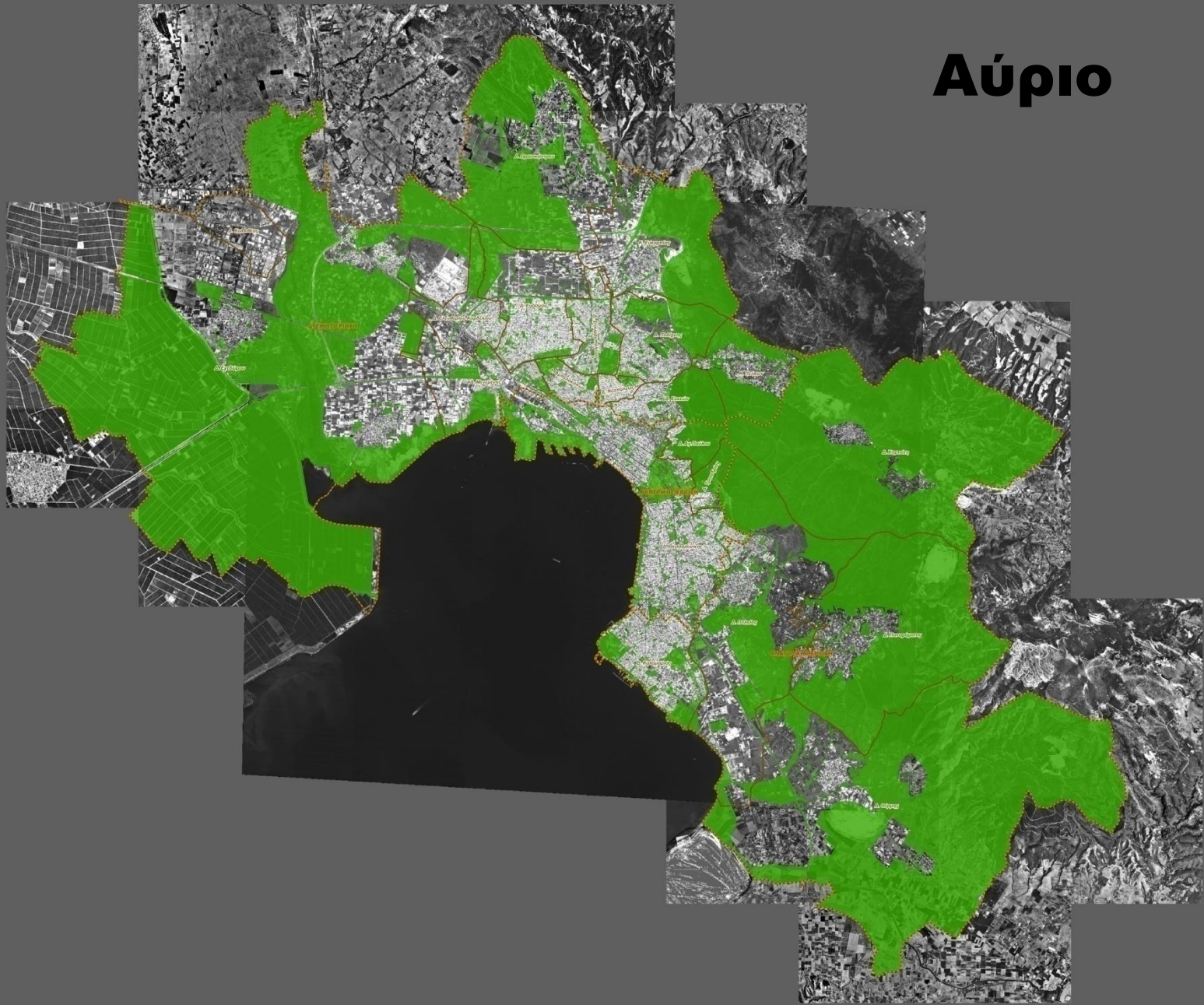
Ειδικές δράσεις για τον υπερδιπλασιασμό του αστικού πράσινου

1. Πρόγραμμα προστασίας και αναβάθμισης των **περιαστικών δασών**
2. Δέσμευση **στρατοπέδων** και μετατροπή τους σε αστικά πάρκα
3. Δημιουργία δημόσιου πράσινου **θαλάσσιου μετώπου** (περιαστικού και αστικού) στις παραθαλάσσιες περιοχές
4. Πράσινες **σχολικές αυλές**
5. Πράσινο στους **οδικούς άξονες**
6. Πράσινες ζώνες **ρεμάτων**
7. Πράσινο στους **ακάλυπτους χώρους των οικοδομών**

Σήμερα

Αύριο

**Μόνο πράσινο ή μήπως και
μέρος διατροφικών αναγκών;**

Βασικά ερωτήματα

- Πόσοι κάτοικοι αστικών περιοχών μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους σε κηπευτικά προϊόντα, από την εφαρμογή καλλιεργειών στον πυκνοδομημένο αστικό ιστό μιας μεγαλούπολης;
- Είναι δυνατή η εγκατάσταση καλλιεργειών, εντός του πυκνοδομημένου αστικού τοπίου, στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού σχεδιασμού των Ελληνικών πόλεων;

Διαθέσιμοι αστικοί ελεύθεροι χώροι κατάλληλοι για καλλιέργεια στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης

Περιοχή μελέτης

Το σχέδιο Εμπράρ του ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης (1918)

(πηγή: Yerolympos, 1996)

Υφιστάμενοι χώροι πρασίνου, χώροι ειδικής χρήσης και μη δομημένοι χώροι εντός αστικού ιστού ΠΣΘ

(ίδια επεξεργασία, πηγή στοιχείων: Παπαμίχος κ.α., 2006)

Δήμοι και Δημοτικές ενότητες	κοινόχρηστοι χώροι πρασίνου	χώροι πρασίνου κοινωφελών εγκαταστάσεων	αδόμητοι χώροι πρασίνου ειδικών χρήσεων	πράσινο πρανών συγκοινωνιακών αξόνων	υαδατορέματα και υγρότοποι	Συνολική επιφάνεια
Δήμος Θεσσαλονίκης	976,10	1.708,20	647,30	1,70	19,60	3.352,90
Δ.Ε. Θεσσαλονίκης	936,30	1.662,80	647,30	0,20	19,60	3.266,20
Δ.Ε. Τριανδρίας	39,80	45,40	-	1,50	-	86,70
Δήμος Καλαμαριάς	760,10	918,40	162,90	8,80	-	1.850,20
Δήμος Κορδελιου - Ευόσμου	303,00	420,80	41,10	9,60	22,90	797,40
Δ.Ε. Ελευθερίου-Κορδελιου	45,40	70,60	-	0,20	-	116,20
Δ.Ε. Ευόσμου	257,60	350,20	41,10	9,40	22,90	681,20
Δήμος Νεάπολης-Συκεών	257,20	317,60	2,80	4,60	41,50	623,70
Δ.Ε. Αγ. Παύλου	19,60	6,00	-	0,80	5,60	32,00
Δ.Ε. Νεαπόλεως	60,80	105,40	-	1,30	-	167,50
Δ.Ε. Πευκών	70,90	56,70	2,80	-	28,70	159,10
Δ.Ε. Συκεών	105,90	149,50	-	2,50	7,20	265,10
Δήμος Παύλου Μελά	641,70	784,90	63,50	19,80	49,90	1.559,80
Δ.Ε. Ευκαρπίας	15,30	13,40	-	-	1,90	30,60
Δ.Ε. Πολίχνης	169,30	284,00	16,00	-	48,00	517,30
Δ.Ε. Σταυρουπόλεως	457,10	487,50	47,50	19,80	-	1.011,90
Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης	445,60	237,80	92,50	37,40	-	813,30
Δ.Ε. Αμπελοκήπων	288,70	158,30	-	-	-	447,00
Δ.Ε. Μενεμένης	156,90	79,50	92,50	37,40	-	366,30
Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη	140,90	100,70	2,20	1,40	122,30	367,50
Δ.Ε. Πανοράματος	70,50	79,50	-	1,40	46,90	198,30
Δ.Ε. Πυλαίας	70,40	21,20	2,20	-	75,40	169,20
Δ.Ε. Χορτιάτη	-	-	-	-	-	-
Συνολική επιφάνεια	3.524,60	4.488,40	1.012,30	83,30	256,20	9.364,80

τ. μ. πρασίνου / κάτοικο

(ίδια επεξεργασία, πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ, 2011, Παπαμίχος κ.α., 2006)

Δήμοι και Δημοτικές ενότητες	Πληθυσμός (2011)	επιφάνεια κοινοχρήστων (στρ.)	Συνολική επιφάνεια χώρων πρασίνου (στρ.)	τ. μ. πρασίνου / κάτοικο Μόνο οι κοινόχρηστοι	τ. μ. πρασίνου / κάτοικο Όλοι οι χώροι
Δήμος Θεσσαλονίκης	325.182	976,10	3.352,90	3,00	10,31
Δ.Ε. Θεσσαλονίκης	315.196	936,30	3.266,20	2,97	10,36
Δ.Ε. Τριανδρίας	9.986	39,80	86,70	3,99	8,68
Δήμος Καλαμαριάς	91.279	760,10	1.850,20	8,33	20,27
Δήμος Κορδελιού - Ευοσμου	101.783	303,00	797,40	2,98	7,83
Δ.Ε. Ελευθερίου-Κορδελιού	27.067	45,40	116,20	1,68	4,29
Δ.Ε. Ευοσμου	74.686	257,60	681,20	3,45	9,12
Δήμος Νεάπολης-Συκεων	84.741	257,20	623,70	3,04	7,36
Δ.Ε. Αγ. Παύλου	6.852	19,60	32,00	2,86	4,67
Δ.Ε. Νεαπολεως	27.084	60,80	167,50	2,24	6,18
Δ.Ε. Πεύκων	13.052	70,90	159,10	5,43	12,19
Δ.Ε. Συκεων	37.753	105,90	265,10	2,81	7,02
Δήμος Παύλου Μελά	99.245	641,70	1.559,80	6,47	15,72
Δ.Ε. Ευκαρπίας	13.905	15,30	30,60	1,10	2,20
Δ.Ε. Πολίχνης	39.332	169,30	517,30	4,30	13,15
Δ.Ε. Σταυρουπόλεως	46.008	457,10	1.011,90	9,94	21,99
Δήμος Αμπελοκήπων- Μενεμένης	52.127	445,60	813,30	8,55	15,60
Δ.Ε. Αμπελοκήπων	37.381	288,70	447,00	7,72	11,96
Δ.Ε. Μενεμένης	14.746	156,90	366,30	10,64	24,84
Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη	70.110	140,90	367,50	2,01	5,24
Δ.Ε. Πανοράματος	17.444	70,50	198,30	4,04	11,37
Δ.Ε. Πυλαίας	34.625	70,40	169,20	2,03	4,89
Δ.Ε. Χορτιάτη	18.041	-	-	-	-
Σύνολο	824.467	3.524,60	9.364,80	4,28	11,36

Απόδοση παραγωγής

Μέσος Ετήσιος δείκτης απόδοσης

1,86 τόνοι/στρ.

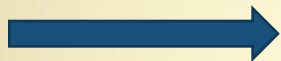
**Μείωση απόδοσης για αστική
βιολογική καλλιέργεια: 13% (βέλτιστη
πρακτική) έως 25% (μέσο όρο)
(Seufert et al., 2012)**

1,40 - 1,62 τόνοι/στρ. στο
έτος

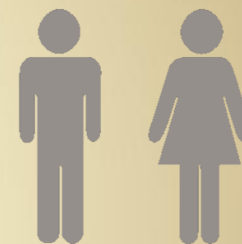
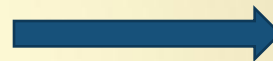
Αποτελέσματα έρευνας για Π.Σ.Θ.

**5.609 στρ.
βιολογικών αστικών
λαχανόκηπων**

**7.852,60 - 9.086,58 τόνοι
λαχανικών/ έτος**

**107.568 – 124.473
κάτοικοι
13% - 15% του
πληθυσμού Π.Σ.Θ.**

Εμβαδόν οικόπεδου: 26.010 τ.μ.

Δόμηση: 12.500 τ.μ.

Ελεύθεροι χώροι: 13.510 τ.μ.

(πηγή: <http://www.makthes.gr/news/reportage/103666/>)

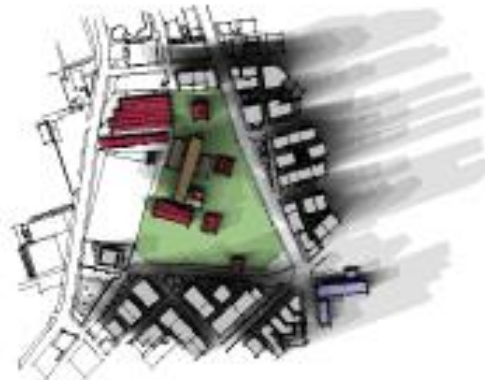
Εκτίμηση των περιβαλλοντικών και κλιματικών συνθηκών

Διαγράμματα σκιασμού, ημερησία κατανομή της σκιάς των κτιρίων στο οικόπεδο

(ιδία επεξεργασία autodesk ecotect analysis 2011)

21 Φεβρουαρίου

21 Οκτωβρίου

21 Δεκεμβρίου

Εκτίμηση των συνθηκών αερισμού και ανεμοπροστασίας

||| → B - ΒΔ άνεμοι
||| → N - ΝΔ άνεμοι

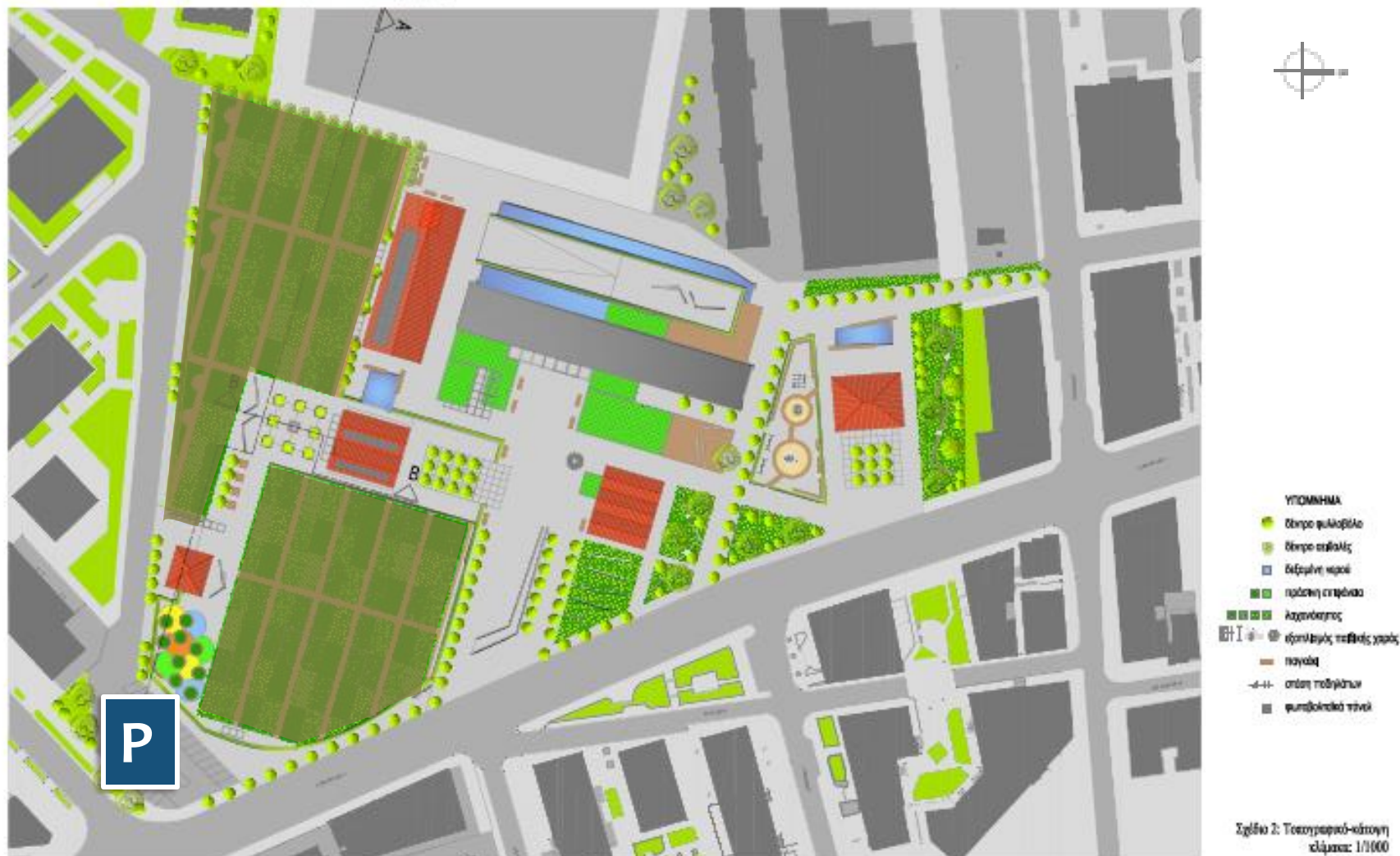
$$H/W = 26/225 = 0,12 < 0,3$$

Βασική ιδέα σύνθεσης

Κάτοψη πρότασης

Λένα Τζάνου «Οι αστικές παρεμβάσεις στα πλαίσια του περιβαλλοντικού σχεδιασμού των Ελληνικών πόλεων σε περίοδο οικονομικής ύφεσης»

Χώροι συνάθροισης και χαλάρωσης

**Ένα εναλλακτικό
κοινωνικό αφήγημα για
την τροφή στην πόλη**

Προϊόντα εγγυημένα υψηλής ποιότητας

- **εξονυχιστικός έλεγχος** ώστε να μην περιέχουν απαγορευμένα χημικά πρόσθετα, μικροβιολογικό φορτίο, μεταλλαγμένα, ληγμένα, ακατάλληλες και μη ασφαλείς ουσίες για την υγεία και το περιβάλλον

Έμφαση σε συνεταιριστικά και τοπικά

- σε μεγάλο βαθμό συνεταιριστικά και ελληνικά προϊόντα, με έμφαση στα τοπικά, όχι ένεκα κάποιου τοπικισμού, αλλά για να είναι χαμηλό το οικολογικό αποτύπωμα και να ενισχύεται η παραγωγή (και ο έλεγχός της) με τρόπους που δεν επιβαρύνουν τον άνθρωπο και το περιβάλλον

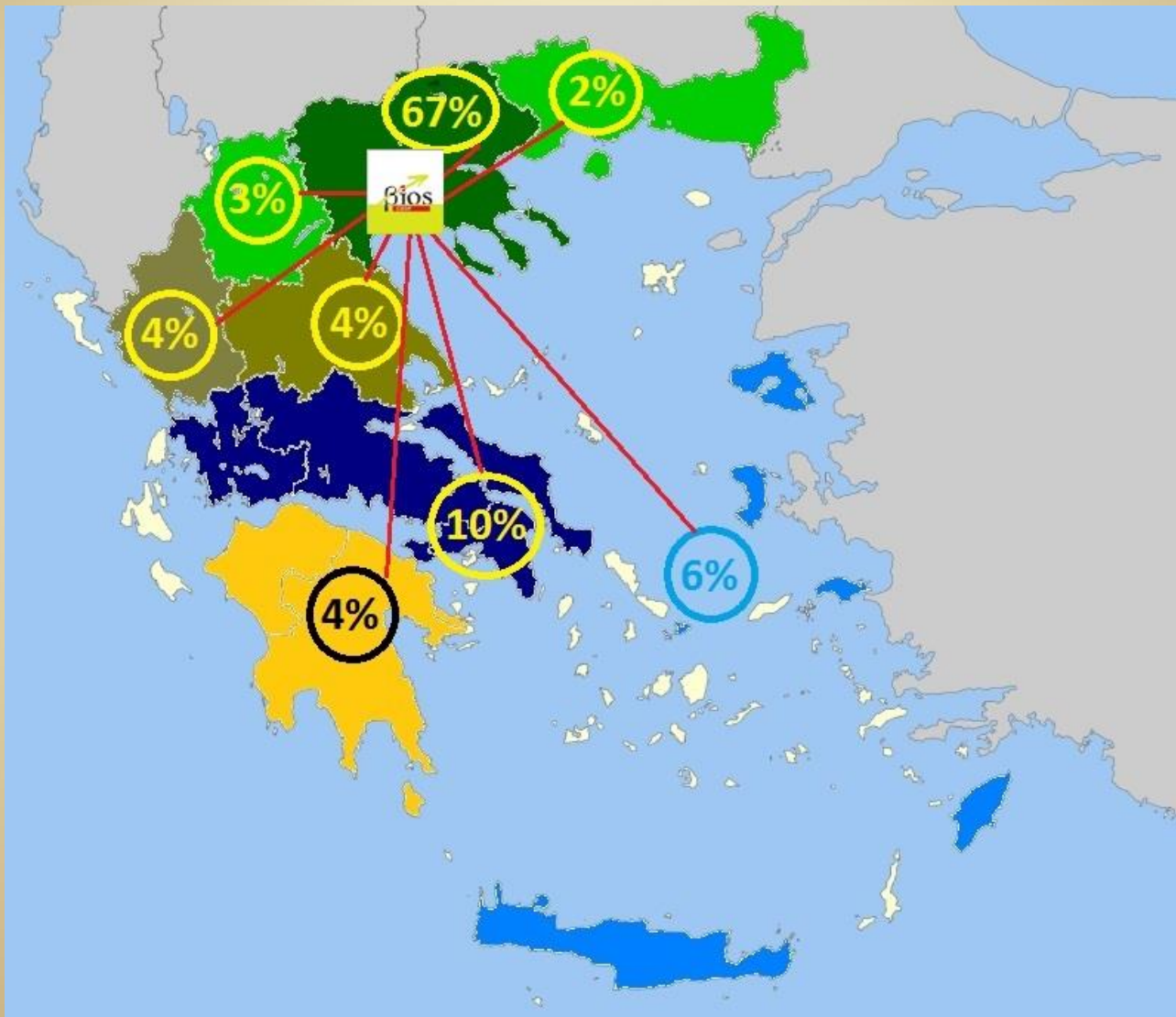
Χαμηλές και δίκαιες τιμές

- Για να πετύχουμε τιμές χαμηλές για τους καταναλωτές και δίκαιες για τους παραγωγούς, αποφεύγουμε όσο μπορούμε χονδρεμπόρους και μεσάζοντες
- Εφοδιαζόμαστε όσο το δυνατό με προϊόντα που παράγονται από τοπικούς και ποιοτικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς, μικρές παραγωγικές μονάδες και μεμονωμένους παραγωγούς
- Στόχος μια βιώσιμη γεωργία, για την αξιοπρεπή διαβίωση παραγωγών, εργαζομένων και καταναλωτών

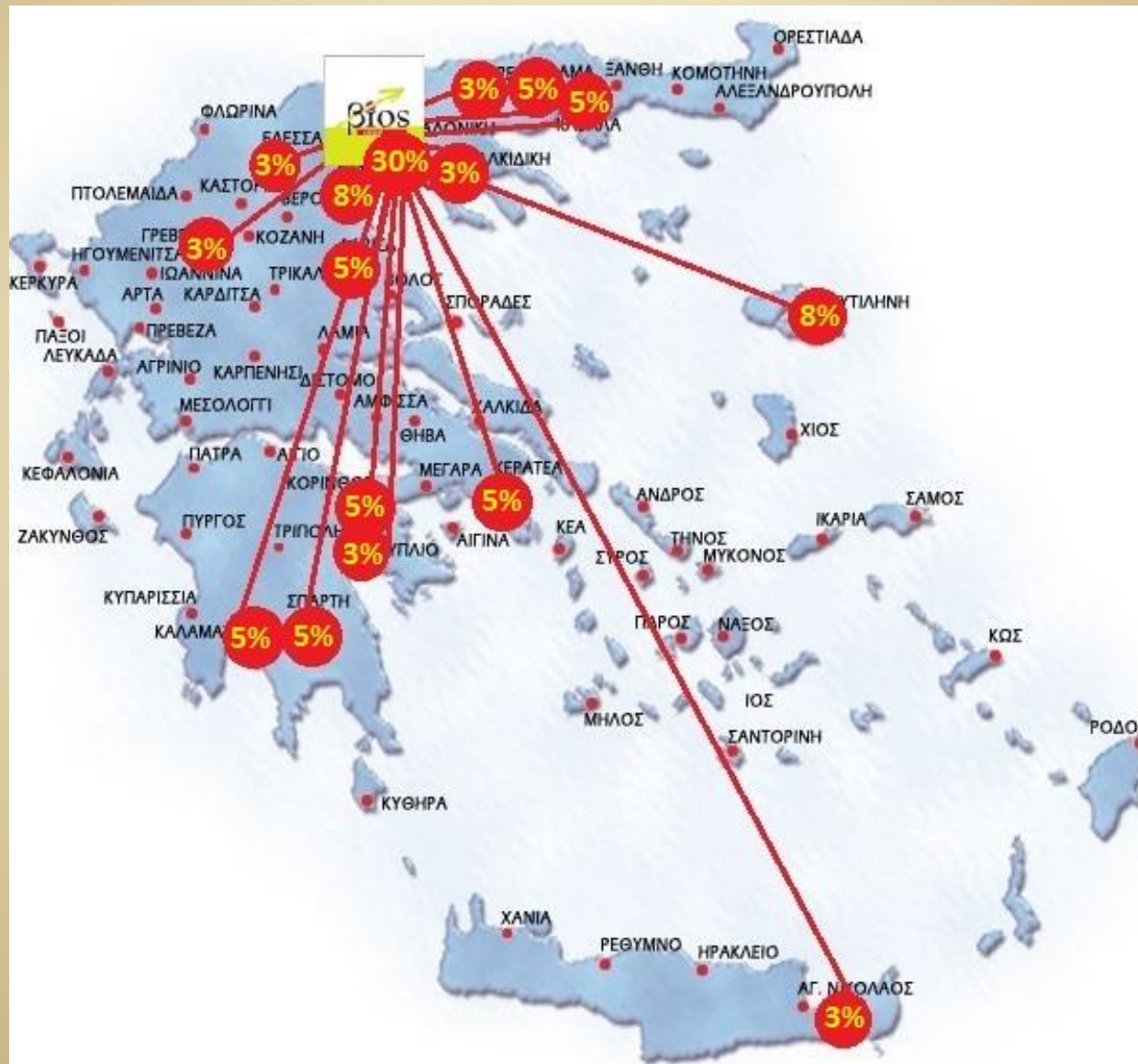
Υπάρχουν πετυχημένα παραδείγματα

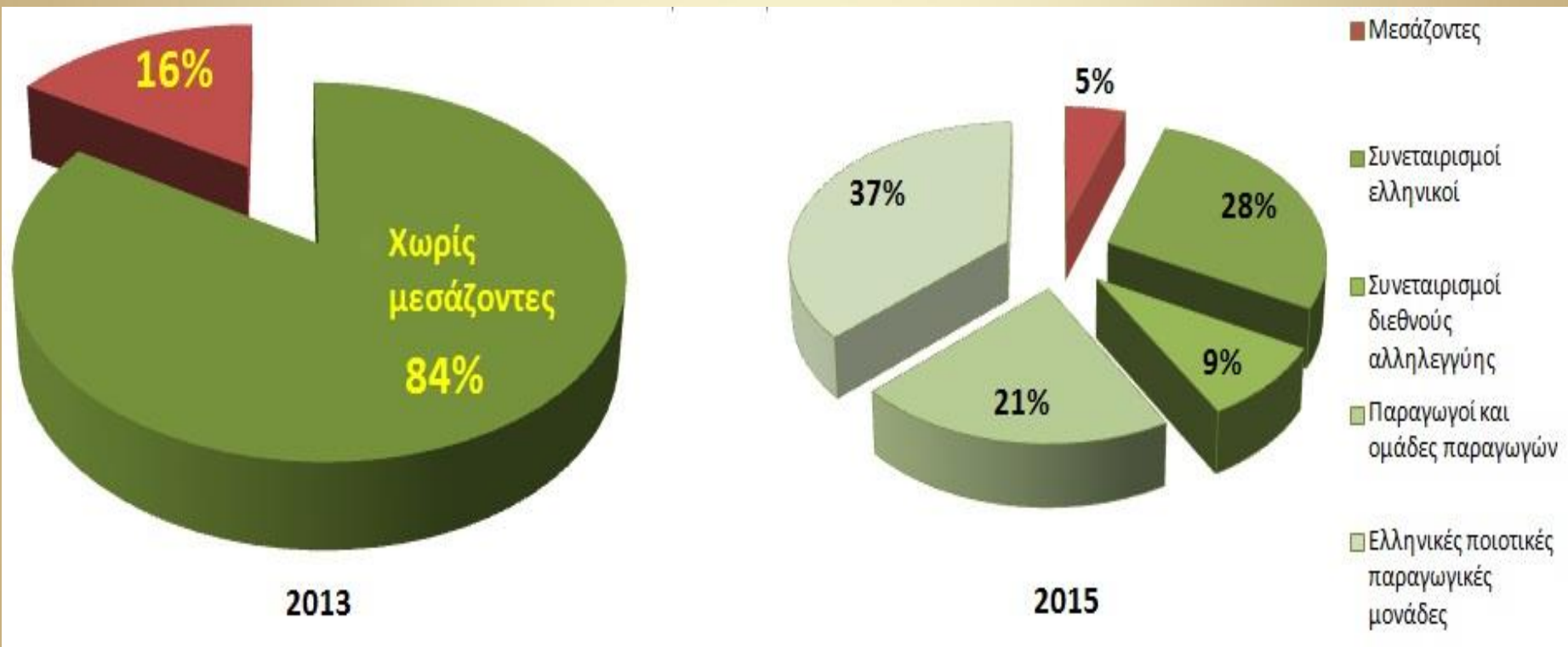
Γεωγραφική κατανομή παραγωγών

Γεωγραφική κατανομή παραγωγικών συνεταιρισμών

Καλάθι 100 βασικών προϊόντων

**Καλύπτουμε τις ανάγκες μας.
Δεν κερδοσκοπούμε!**

**Από το κοινό αγαθό του
αέρα στο κοινό αγαθό
της ενέργειας**

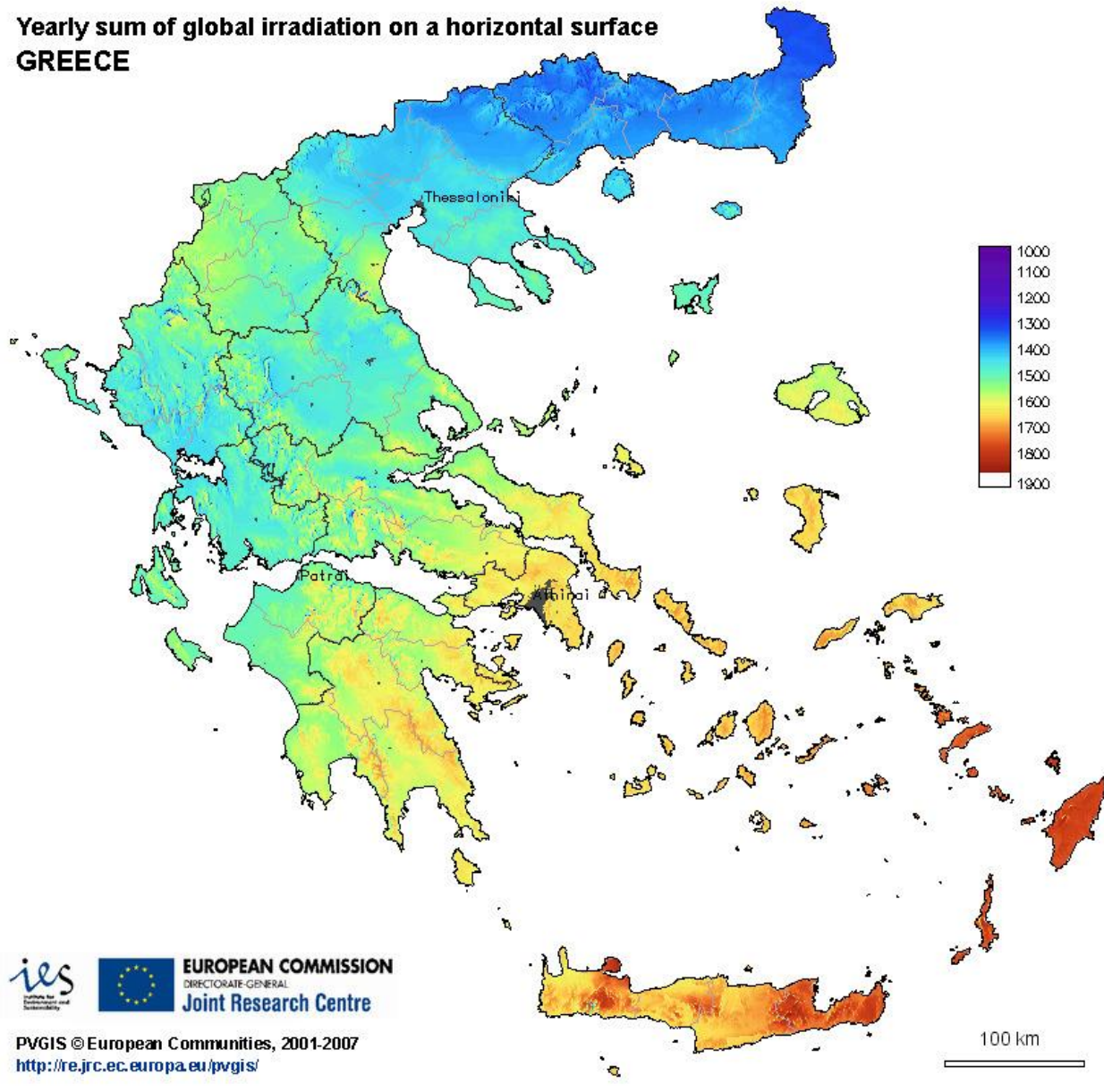
- Η άνοδος των τιμών πετρελαίου και φυσικού αερίου οδηγούν σε προσπάθειες απεξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και αναδεικνύονται ως εναλλακτική λύση οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ).
- Είναι όμως ιδιαίτερα αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στην Ευρώπη αναδύεται μια νέα τάση, κατά την οποία η αξιοποίηση των ΑΠΕ γίνεται από τους ίδιους τους πολίτες (κυρίως δια μέσου ενεργειακών συνεταιρισμών), με αποκεντρωμένη την παραγωγή ενέργειας, σε μικρή κλίμακα, με ήπιους τρόπους, με τοπική κατανάλωση (η ενέργεια καταναλώνεται εκεί που παράγεται), με ενεργειακή αυτονομία ολόκληρων περιοχών και με ηλεκτρικό ρεύμα σε τιμές πιο χαμηλές από τις σημερινές.
- Ενδεικτικά στη Γερμανία, περισσότερο από το ήμισυ του παραγόμενου ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ ανήκει στους ίδιους τους πολίτες.

- **2 εκατομμύρια παραγωγοί ενέργειας από ΑΠΕ στη Γερμανία** (μικροί παραγωγοί, κατοικίες, συνεταιρισμοί, συμμετοχικές εταιρίες), όχι μόνο 4 μεγάλες εταιρίες.
- Στην **Συνομοσπονδία Γερμανικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων** συμμετέχουν **5400 επιχειρήσεις που έχουν 18 εκατομμύρια μέλη**. Πολλές από τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις παράγουν ενέργεια από ΑΠΕ.
- Πολλές από τις συνεταιριστικές-συμμετοχικές εταιρίες που συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή συνομοσπονδία ενεργειακών συνεταιρισμών και μικροπαραγωγών ΑΠΕ **REScoop.eu** έχουν **προϊστορία από 20 έως και 100 χρόνων**.
- Μέσα σε λίγες εβδομάδες μια ομάδα γερμανών φοιτητών που δημιούργησε ένα συνεταιρισμό παραγωγής ενέργειας συγκέντρωσε από φοιτητές – μικρομετόχους 400.000 ευρώ για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων παραγωγής ενέργειας στο πανεπιστήμιο τους.

- Οι δυνατότητες υπάρχουν στην Ελλάδα και είναι πολύ περισσότερες από αυτές, που φαντάζεται κανείς.
- Για παράδειγμα, στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (περιφερειακές ενότητες Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Χαλκιδικής, Σερρών, Πιερίας, Ημαθίας, Πέλλας).....

Ηλιακό δυναμικό στην Ελλάδα

Yearly sum of global irradiation on a horizontal surface
GREECE

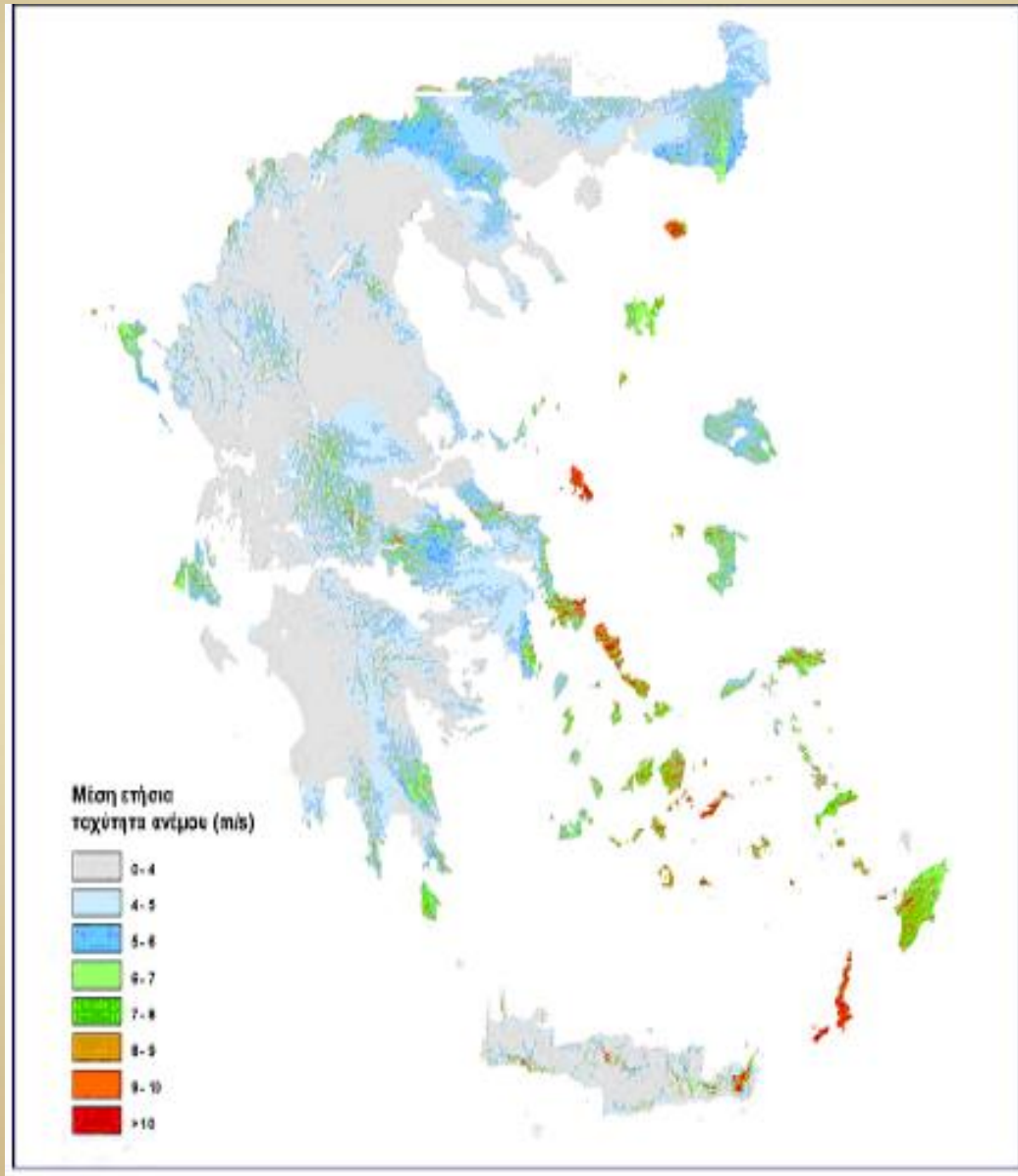
ies

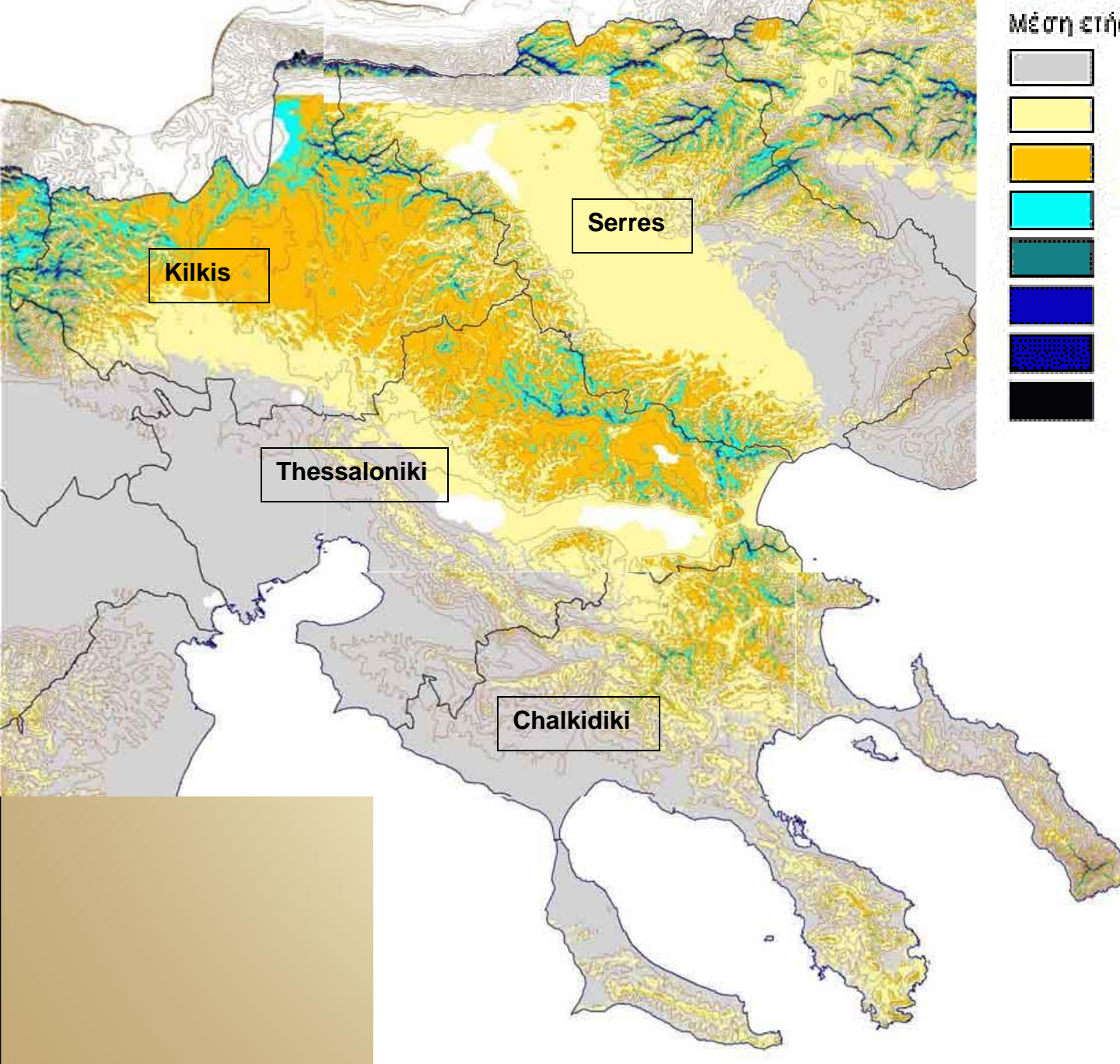
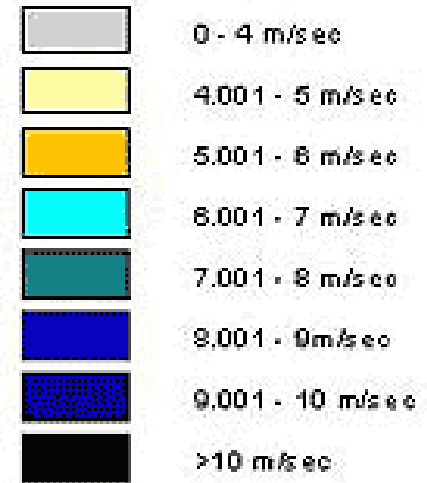
EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL
Joint Research Centre

PVGIS © European Communities, 2001-2007
<http://re.jrc.ec.europa.eu/pvgis/>

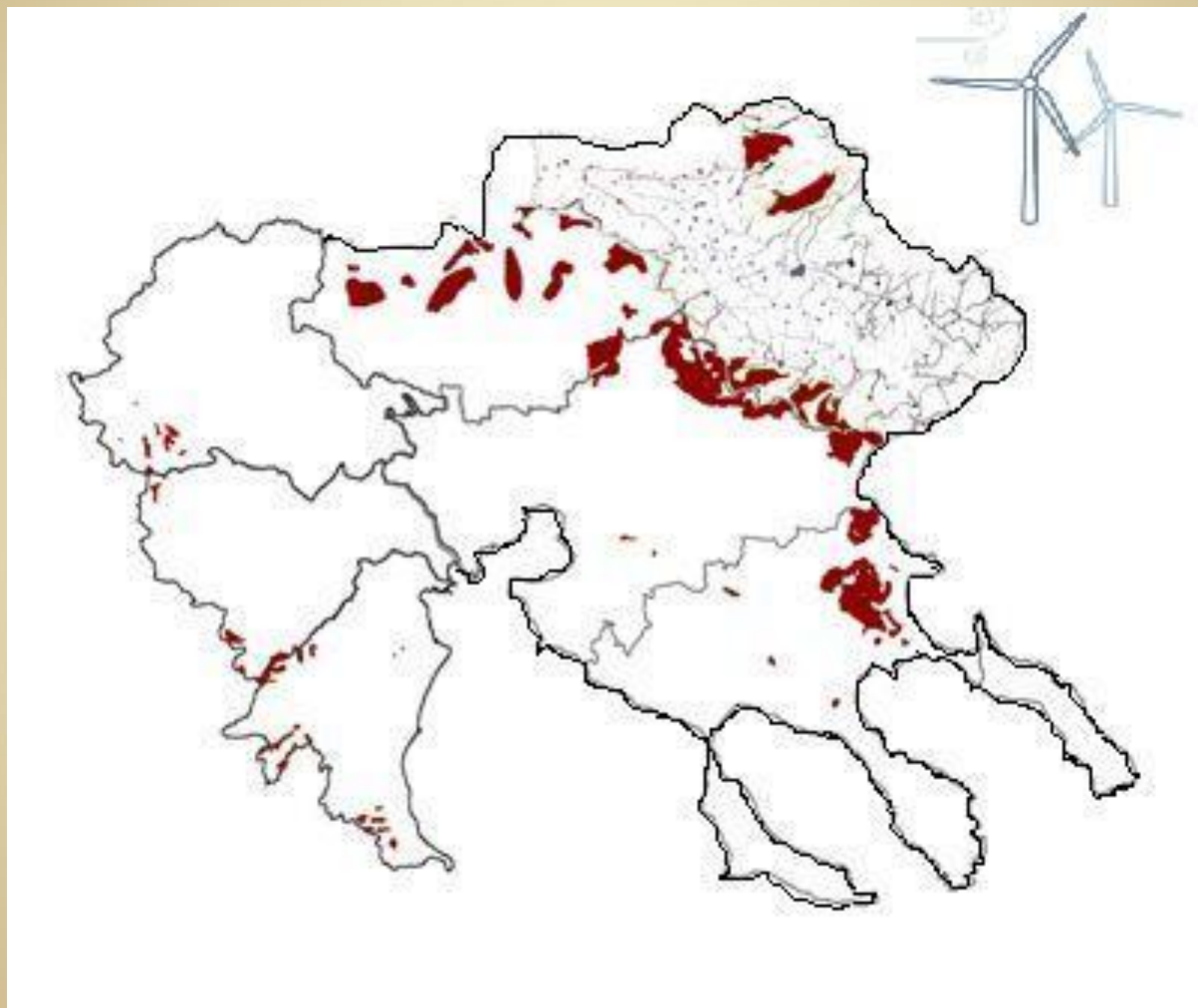
Αιολικό δυναμικό στην Ελλάδα

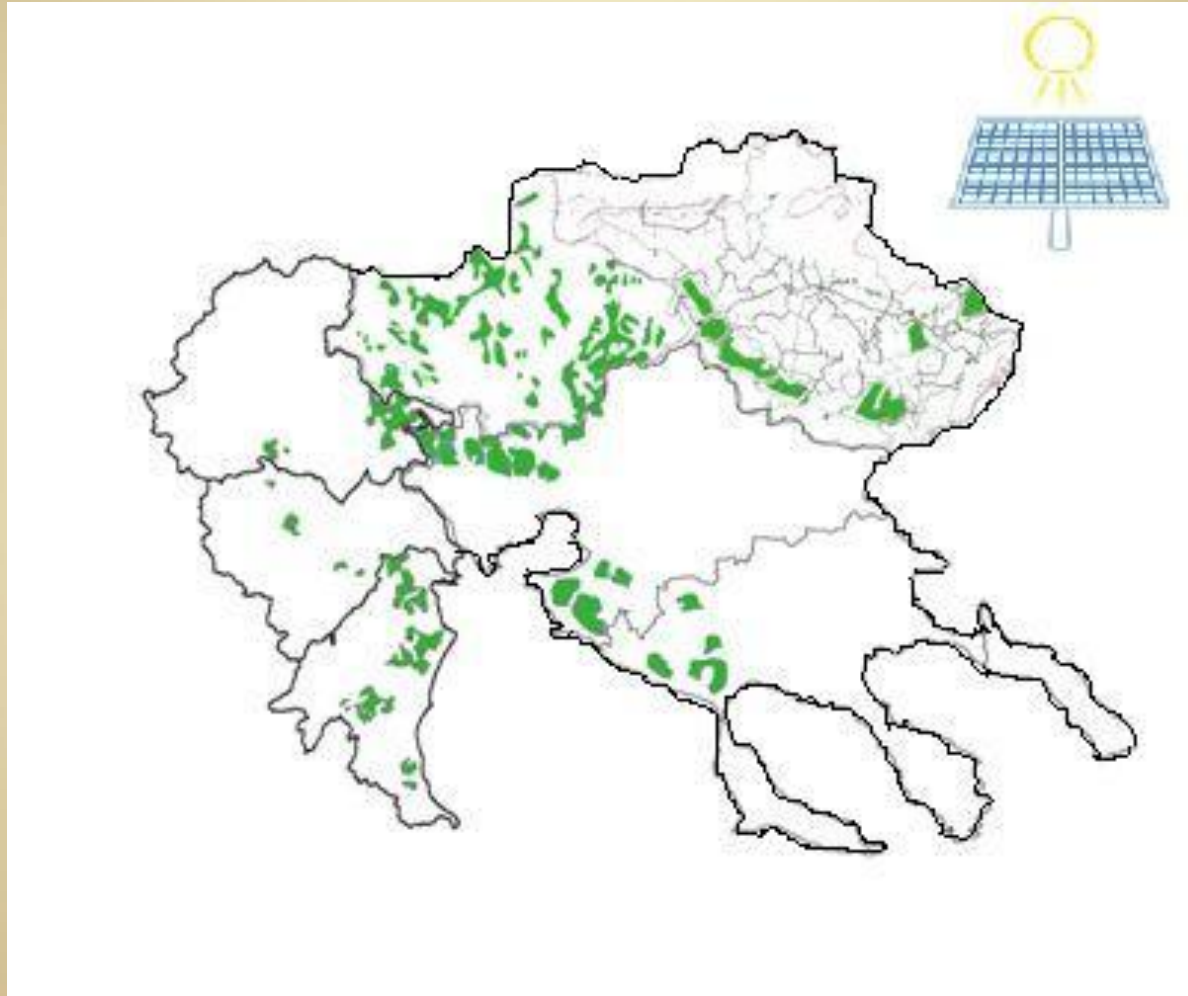
Μέση ετήσια τιμή ταχύτητας ανέμου

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

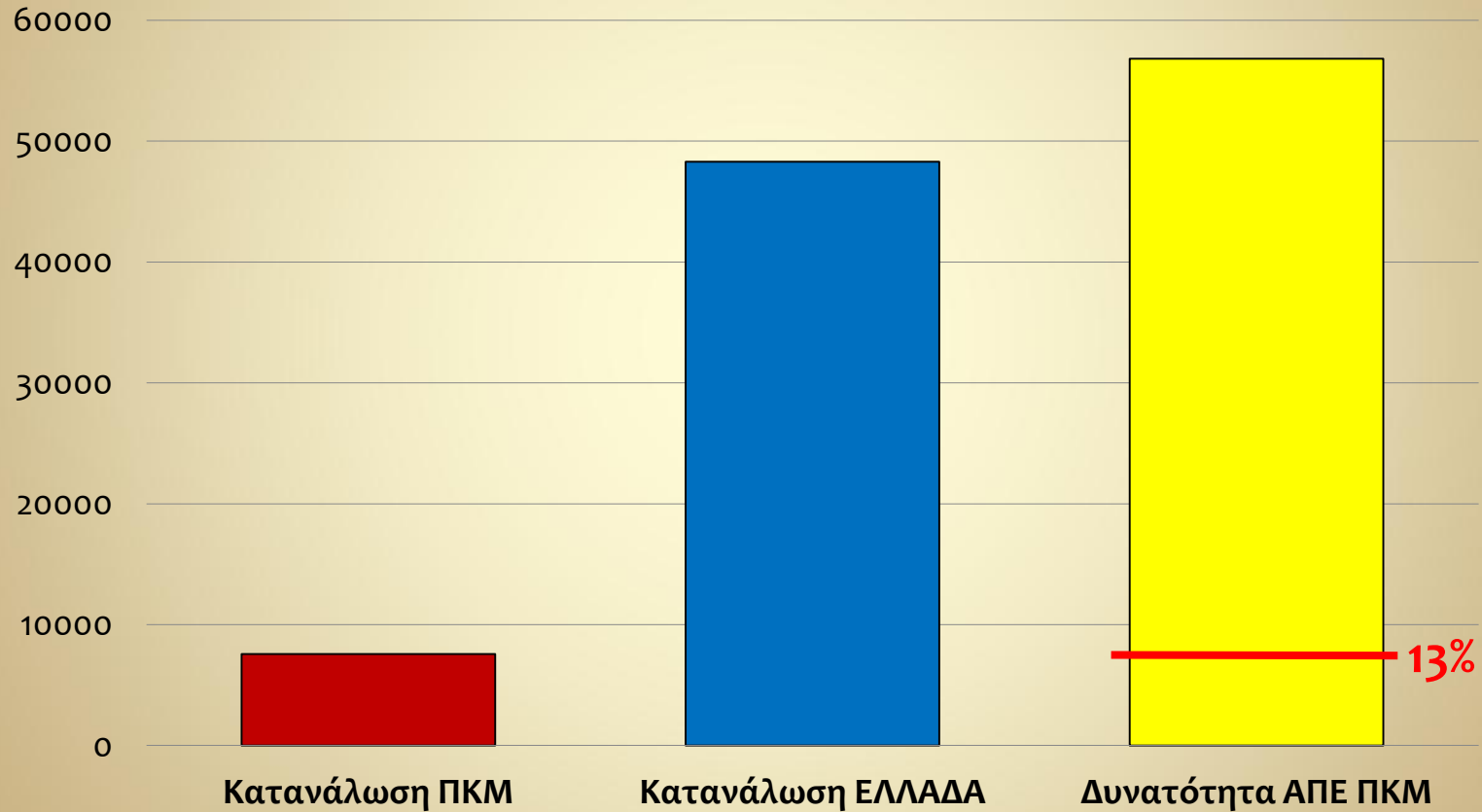

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σε Π.Κ.Μ. & Ελλάδα και δυνατότητα ΑΠΕ στην Π.Κ.Μ.

(σε χιλ. MWh/y)

ΑΠΕ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

- Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (περιφερειακές ενότητες Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Χαλκιδικής, Σερρών, Πιερίας, Ημαθίας, Πέλλας), το τεχνικά και οικονομικά εκμεταλλεύσιμο αιολικό και ηλιακό δυναμικό της οδηγεί στη δυνατότητα **υπερέκλυψης του συνόλου των αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια** της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας **μόνον από ΑΠΕ.**

Περιφέρειες που μελετήθηκαν για ΑΠΕ

Η εναλλακτική

- ΑΠΕ αποκεντρωμένα
- Σε μικρή κλίμακα
- Κοινωνική ιδιοκτησία και διαχείριση με συνεργατισμό

Ενεργειακός Κοινωνικός Συνεταιρισμός

Ο κοινός πλούτος των αστικών απορριμμάτων

- Στην Ελλάδα σήμερα, τα αστικά στερεά απορρίμματα (ΑΣΑ) καταλήγουν είτε σε ανεξέλεγκτες χωματερές (ΧΑΔΑ) είτε σε χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ).
- Στη θέση αυτών, προωθείται πανελλαδικά η εγκατάσταση εργοστασίων καύσης – ενεργειακής αξιοποίησης των ΑΣΑ στα πλαίσια ιδιωτικοποίησης της διαχείρισης των ΑΣΑ.
- Υπάρχει όμως, μια επιστημονικά και θεσμικά διεθνώς αποδεκτή ιεράρχηση των μεθόδων διαχείρισης των ΑΣΑ, που αναδεικνύει τις λύσεις που ωφελούν την κοινωνία. Η ιεράρχηση αυτή προκύπτει με βάση τα πορίσματα της επιστήμης διεθνώς, την παγκόσμια εμπειρία, τις ευρωπαϊκές οδηγίες και πολιτικές.
- Σύμφωνα με αυτήν, η σημερινή κατάσταση με τις χωματερές και τους ΧΥΤΑ αποτελεί την τελευταία και χειρότερη λύση διαχείρισης, ενώ η σχεδιαζόμενη με τα εργοστάσια καύσης – παραγωγής ενέργειας αποτελεί την προτελευταία χειρότερη λύση από κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική άποψη.

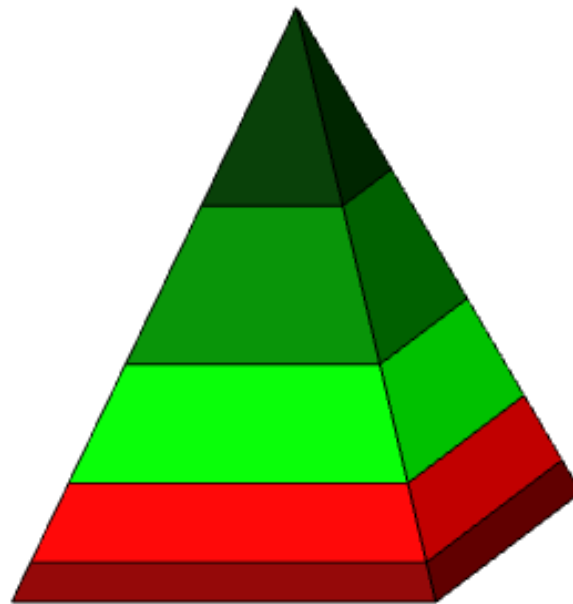
Το βασικό σκεπτικό

Ιεραρχία της Διαχείρισης των Απορριμμάτων

Η καλύτερη
λύση

Η χειρότερη
λύση

- Πρόληψη-Μείωση
- Επαναχρησιμοποίηση
- Ανακύκλωση-Λιπασματοποίηση
- Εργοστάσια καύσης-ενέργειας
- Χωματερές-ΧΥΤΑ

Η εναλλακτική λύση (1)

Κοινωνική διαχείριση των ΑΣΑ:

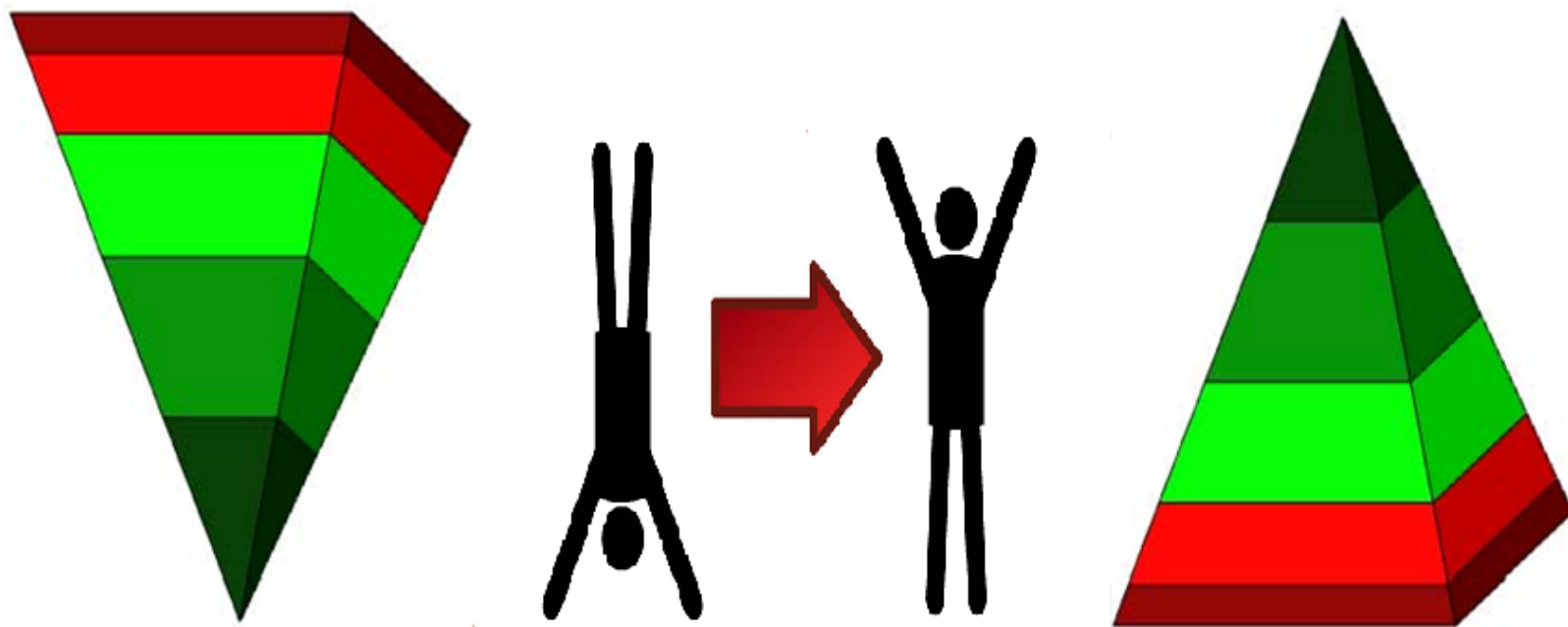
- με το χαμηλότερο κόστος
- με τις περισσότερες νέες θέσεις εργασίας
- με την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος
- με κοινωνικά δίκαιη κατανομή του παραγόμενου πλούτου

είναι αυτή που βασίζεται στους τρεις άξονες:

- ❑ μείωση-πρόληψη
- ❑ επαναχρησιμοποίηση
- ❑ ανακύκλωση-λιπασματοποίηση

έτσι ώστε μια πολύ μικρή ποσότητα αδρανών ΑΣΑ να καταλήγει σε ΧΥΤΥ.

Προσεγγίζοντας τη διαχείριση
των απορριμμάτων με
"το κεφάλι πάνω και τα πόδια κάτω"

Η εναλλακτική λύση (2)

- Αποκεντρωμένη διαχείριση των ΑΣΑ
- Σε μικρή κλίμακα (εγγύτητα): δήμου ή διαχειριστικής ενότητας δήμων
- Κοινωνικός έλεγχος - διαχείριση των ΑΣΑ στα χέρια των πολιτών – συνεργατική πρόταση

Η εναλλακτική λύση (3)

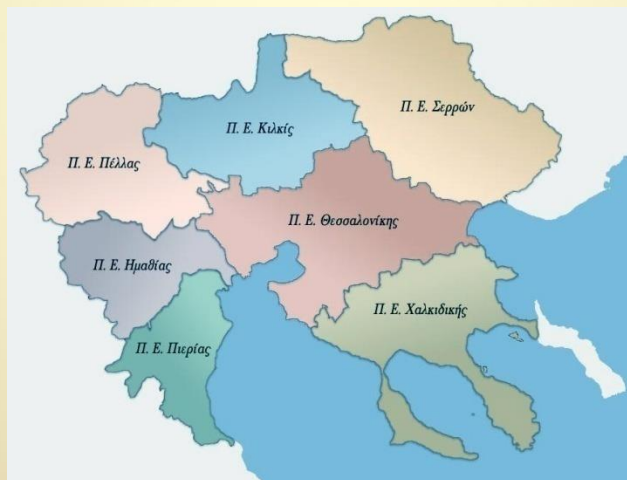
Το μοντέλο δημόσιας-κοινωνικής διαχείρισης των ΑΣΑ:

- η συνολική διαχείριση (συμπεριλαμβανομένων των υποδομών) στηρίζεται στη συνεργασία μεταξύ δημόσιων φορέων (κράτος ή τοπική αυτοδιοίκηση), συνεταιρισμών (κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας και άμεσης δημοκρατίας), εργατικών σωματείων και άλλων συλλογικοτήτων μιας κοινότητας, δίνοντας προτεραιότητα στον κοινωνικό έλεγχο, στη συμμετοχή των πολιτών και στις διαδικασίες δημοκρατικού προγραμματισμού

Συνεταιρισμός Κοινωνικής Διαχείρισης Αποβλήτων "άναβίωσις"

Cooperative for Social Management of Waste "Anabiosis Coop"

Το κοινό αγαθό του νερού

- Το 2011 στη Θεσσαλονίκη διατυπώθηκε πρόταση, σύμφωνα με την οποία, με 136 ευρώ ανά νοικοκυριό (ανά υδρομετρητή), οι πολίτες μπορούν να πάρουν στα χέρια τους την κυριότητα και διαχείριση της Εταιρείας Νερού και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης – ΕΥΑΘ και να γίνει το πόσιμο νερό ένα κοινωνικό αγαθό, κοινό αγαθό, εμποδίζοντας έτσι την ιδιωτικοποίηση.
- Από αυτή την ιδέα πήρε το όνομα η Κίνηση 136.

- Κατά τη διάρκεια 6 ετών (2011-2017), που η Κ136 αγωνίζεται σε κάθε δήμο, κοινότητα, γειτονιά ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της ΕΥΑΤ, δημιούργησε μέχρι στιγμής δώδεκα μη κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς σε 12 από τους 16 δήμους και κοινότητες της Θεσσαλονίκης που συνδέονται με την ΕΥΑΘ.

Στο δημοψήφισμα του
2014:

218.002 άτομα (51% των
ψηφοφόρων στις
τοπικές εκλογές)
πήγαν στις κάλπες του
δημοψηφίσματος σε
181 εκλογικά κέντρα
και το 98% ψήφισε
«Όχι» για την
ιδιωτικοποίηση της
ΕΥΑΘ

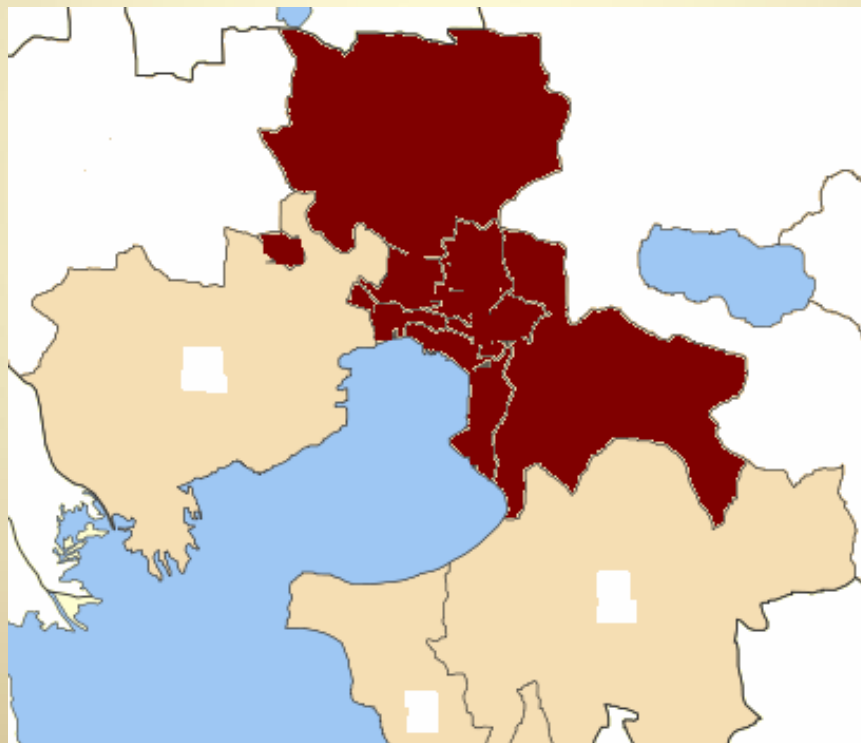

- Εκατοντάδες άτομα εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στους συνεταιρισμούς (που αποτελούσαν μια έτοιμη βάση εθελοντών στο δημοψήφισμα κατά της ιδιωτικοποίησης), ενώ χιλιάδες άνθρωποι συνδέονται και ενημερώνονται για τη συνεταιριστική πρόταση.

Το σχήμα διεκδίκησης της ΕΥΑΘ Α.Ε.

1. **Συνεταιρισμοί** ανά Δήμο και Δημοτική Κοινότητα του Δήμου Θεσσαλονίκης.
2. **Ένωση** των Συνεταιρισμών για την απόκτηση και διαχείριση της σημερινής ΕΥΑΘ, που πωλείται από το δημόσιο

Γεωγραφική εμβέλεια των 12 μη-κερδοσκοπικών συνεταιρισμών νερού, που δημιούργησε η Κίνηση 136

**Στόχους έχουμε,
σημάδι ξέρουμε;**

Η εκπαίδευση

Λαϊκό

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

UnivSSE Co-op

Κοινωνικός μη-κερδοσκοπικός συνεταιρισμός

- **Απευθύνεται** στους πολίτες, που συμμετέχουν στις πάσης φύσεως συλλογικότητες της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας, αλλά και σε κάθε άλλο ενδιαφερόμενο πολίτη.
- **Βασίζεται στη διπλή φύση των συνεταιρισμών:** Κοινωνική – Οικονομική και συνακόλουθα στη διπλή φύση της συνεταιριστικής εκπαίδευσης: Ιδεολογική – Οικονομικοτεχνική.
- **Θεμέλιος λίθος του είναι η διαρκής αλληλεπίδραση θεωρίας και πράξης** διότι *"δεν αρκεί να τείνει η σκέψη να πραγματοποιηθεί, πρέπει και η πραγματικότητα να τείνει να γίνει σκέψη"*.

24 διαλέξεις-συζητήσεις σε αίθουσες του κέντρου της Θεσσαλονίκης (2013-2014), που παρακολούθησαν συνολικά πάνω από 350 άτομα και οι οποίες βιντεοσκοπήθηκαν και αναρτήθηκαν σε κανάλι του Λαϊκού Πανεπιστημίου ΚΑΛΟ στο YouTube.

Οι βιντεοσκοπημένες διαλέξεις δέχονται διαρκώς προβολές (από όλη την Ελλάδα) και έχουν ξεπεράσει τις **11.000**.

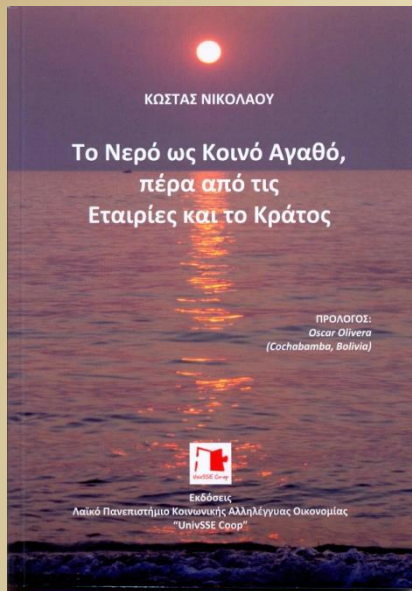

50 εκπομπές στον FM 100,6 το δημοτικό ραδιόφωνο εθελοντών της Θεσσαλονίκης (2015-17), που ηχογραφήθηκαν και αναρτήθηκαν σε κανάλι του Λαϊκού Πανεπιστημίου ΚΑΛΟ στο Mixcloud.

Οι ηχογραφημένες εκπομπές δέχονται διαρκώς ακροάσεις (από όλη την Ελλάδα) και έχουν φθάσει σήμερα τις **2.300**.

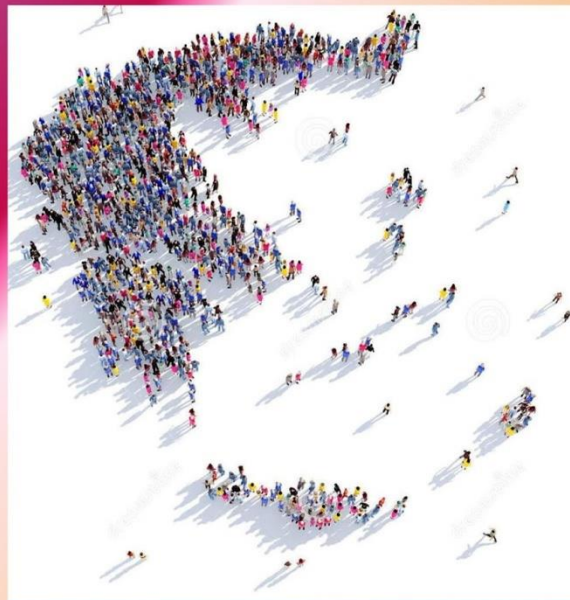
Εκπαιδευτικό υλικό

- Ο ιστότοπος του Λαϊκού Πανεπιστήμιο ΚΑΛΟ έχει δεχθεί μέχρι τώρα πάνω από 100.000 επισκέψεις από 92 χώρες και περιλαμβάνει:
- **βιβλιογραφικό υλικό** ελεύθερης πρόσβασης με συνδέσμους σε πάνω από 120 βιβλιογραφικές πηγές
- **οπτικοακουστικό υλικό** με βίντεο και ηχογραφήσεις (περίπου 80 αρχεία)
- πάνω από 230 **ενημερωτικές αναρτήσεις**

**Πρόγραμμα εκδόσεων
βασικών κειμένων σε
θέματα Κ.Α.Λ.Ο. και
κοινών, με βάση τις
προτεραιότητες και
ανάγκες, που
προκύπτουν από την
ανάπτυξη σχετικών
εγχειρημάτων στην
Ελλάδα.**

Πανελλαδική Δικτύωση
συνεργατικών επιχειρημάτων
Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας
Κ.ΑΛ.Ο.

<http://ssecoops.blogspot.gr>
ssecoops@gmail.com

4th European Congress for Social Solidarity Economy, Athens, 9-11 June 2017

ΑΘΗΝΑ
Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα
της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας.

9-11 ΙΟΥΝΙΟΥ | JUNE
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ | AGRICULTURAL UNIVERSITY
Ιερά Οδός 75 | 75 Iera Odos str.

ATHENS
European capital
for the Social Solidarity Economy.

UNIVERSSE 2017
4^ο ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΠΑΡΑΓΟΥΜΕ | ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ | ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΟΥΜΕ

ΕΘΝΗΜΕΡΙΑ EPT
ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ανάπτυξη, εργασία, αλληλεγγύη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ανάπτυξη, εργασία, αλληλεγγύη

enallaktikes.gr
3point
alter this
dailyhess
ALTERNATIVE

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ανάπτυξη, εργασία, αλληλεγγύη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ανάπτυξη, εργασία, αλληλεγγύη

Το εναλλακτικό κοινωνικό αφήγημα οδηγεί και στην οικονομική αποτελεσματικότητα

Οι δύο πυλώνες της διπλής φύσης ενός συνεταιρισμού:

- Κοινωνικός
- Οικονομικός

..... πρόκειται για συμμετοχή στη δημιουργία ενός **άλλου κόσμου** (με πολλούς κόσμους μέσα σε αυτόν), που δεν είναι **μόνον εφικτός και αναγκαίος, αλλά υπαρκτός.**